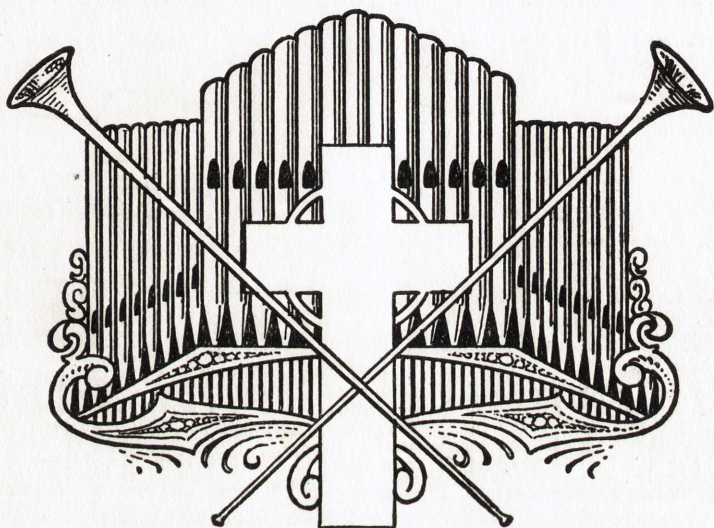

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

ORGAN FÖR
SÄLLSKAPET KYRKOSÅNGENS VÄNNER
OCH
SVERIGES ALLMÄNNA ORGANIST- o. KANTORSFÖRENING

UNDER MEDVERKAN AV INTENDENTEN BENGT CNATTINGIUS, LINKÖPING, KYRKO-
HERDEN, TEOL. LIC. KNUT PETERS, SÖNDRUM OCH MUSIKDIREKTÖREN
SVANTE SJÖBERG, KARLSKRONA

UTGIVEN AV DOMKYRKOVICEPASTOR ARTHUR ADELL, LUND

15 Jan. ÅTTONDE ÅRGÅNGEN N:o 1. 1933

STOCKHOLM, SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

UPPSATSER.

A. Adell: Biskop G. Aulén	33
—» Nordiskt kyrkomusikermöte	65
—» Psalmvalet	113
—» Evangeliebokens kollektböner	126
—» Julkalendrar	8
O. Agrell: Kyrkosångshögtiden i Uppsala	161
—» Från en tysk kyrkomusikalisk läroanstalt	179
F. M. Allard: Nya organistexamen	60
—» A. Fasmer Dahl	148
Alla helgons dag (Hymner)	145
H. Andersson: Mässa och mässkrud	151
B. Anrep-Nordin: Nya organistexamen	2
G. Aulén: Nya organistexamen	21
—» Ur herdabrevet	81
E. Bangert: Orgelns användning i gudstjänsten	97
Bestämmelser vid orgelbygge	91
Bön på Sexagesima	17
B. Cnattingius: Kyrklig konst 1932	55
—» Dopfontens plats	125
Dies est lætitia	184
E. Erlandsson: Psalm vid biskopsinviqning	108
A. E. Fahlin: Kyrkomusikernas ställning	185
K. Gustafsson: Kyrkomusikaliska elementa	177
J. Heddar: Tredje Schützfesten	25
—» Postludier för passionstiden	29
—» Postludier för advents- och jultiden omslaget till nov. nr.	
—» Lägre organistexamen	170
A. O. T. Hellerström: Den svenska tidegården	146
Kyrkomusikermötet i Stockholm	43, 58, 65
Kyrkosångsmötet i Uppsala	90, 134, 161
L. Lindhagen: Ad Invocandum Spiritum Sanctum	73
—» Christe qui lux	23
—» In tempore Pasche	33
E. Lundberg: Landsbygdens kyrkogårdar	38
C. A. Moberg: Nutidsläget i vårt lands kyrkomusik	106
—» Missalets inledningsantifonier	129
G. Morin: J. Chr. Fr. Haeffner	17, 35
—» Haeffners musikaliska skapande	68
—» 1700-talets svenska koralboksarbete	115
Nordiska kyrkomusikermötet i Stockholm	43, 58, 65
Nya organistexamen	2, 21, 42, 60, 142, 170
D. Olson: Nya organistexamen	42
K. Peters: Kyrkomusikens historia	49
—» Nutidsläget i vårt lands kyrkomusik	104
C. Rogberg: Nya organistexamen	6
C. Rosenqvist: J. L. Krebs	149
A. Runbäck: Orgelrestauration	164
G. Schedin: Gammal engelsk orgelmusik	7
—» Gottfrid Silbermann	40
—» Orgeln i All Hallows church	133
Sv. Sjöberg: Nya organistexamen	22
J. Sundberg: Orgelns användning i gudstjänsten	85
P. Söderlind: XIII intern. konsthistorikerkongressen	173
I. D. Wallerius: Nutidsläget i vårt lands kyrkomusik	100
H. Weman: Nya organistexamen	4
—» Orgelns användning i gudstjänsten	82
Zacheus arboris (med övers. och musik)	1
W. Ahlén: Nya koralförslag	24
—» Svensk orgelkonst 1932	52
—» Nya orgelnoter	87
	IN MEMORIAM.
	I. D. Walerius
	A. Fasmer Dahl

RECENSERADE ARBETEN.

I. LITTERATUR.

A. Adell: Högmässaordningen	30
Allmogemålningar fr. Dalarna	159
A. Adell o. K. Peters: Evangelisk Tidegärd	146
F. M. Allard: Våra psalmmelodier ..	00
G. Aulén: Herdabrev	112
J. Baum: Malerei und Plastik d. Mittelalters	150
Bibelske Psalmer	190
L. Clarke: Liturgy and worship	94
Danmarks kirker	110
O. Doering: Christl. Symbole	140
L. Eisenhofer: Handbuch der katol. Liturgik II.	157
C. Elis: Orgelwörterbuch	109
S. F. Fredlund: Andra årgångens högmässotexter	79
A. Fridner: För stilla stunder	79
B. Gatterdam: Schule d. Choralbegleitung	45
K. Gersberger: Handbuch der Musik..	109
C. Gröber: Kirche und Künstler	14
Göttliche Liturgie d. hl. Chrysostomus	30
J. W. Hamner: Visby domkyrkas gravstenar	175
Handbuch d. deutschen evang. Kirchenmusik	78
J. Jacobsson: Hallands kyrkor	31
G. Jensen: Inför den heliga tjänsten..	48
D. Johner: Erklring d. Kyriale	138
— Die Sonn- und Festtagslieder ..	138
Julkalendrar	8
Kempf: Handbuch der Liturgik	137
R. Koch: Christliche Symbole	111
R. Lindstam: Kyrkor som frsvunnit..	31
S. Lizell: Musikens första grunder	78
L. Lund: Guds spelman	142
Lundblad-Peters: Psalmvalslista	113
M. Luther: Theologie d. Kreuges	191
H. Lützel: Christl. Kunst d. Abendlandes	46
Malmberg-Rosendal: Aftonsngspostilla	111
C.-A. Moberg: Kyrkomusikens historia	49
R. Mörner: Björkvik	191
T. Norlind: Handbok i sv. musikens historia	74
Ordo Romanus I	108
G. Pauli: Monumentalmleriet i Sverige	175
G. Paulsson: Tanke och form i konsten	141
K. Peters: Psalmvalslista	113
A. G. Pettersson: Kristinehamns krönika	191
H. Preuss: Das Bild Christi	47
A. L. Romdal: Linköpings domkyrka..	14
J. Roosval: Fornkristen konst	175
G. Rosendal: Rtte lärare	47
— Bilder och tankar	191
E. E. Ryden: The Story of our Hymns	10
E. Rnning: Dansk Salmesang	158
G. Schwalke: Volk lernt greg. Choral..	45
Småskrifter om kristendom	79
Volks-Schott	190
Br. Weigl: Handbuch der Orgellitteratur	12
J. Welle: Fader vr	112

II. MUSIKALIER.

Th. Aagard: 26 Præludier	13
Album fr Frauenchor	44
C. Beck: Sonatina	139
— Två prludier	139
D. Buxtehude: Jubilate Domino	13
N. Bruhns: 3 Prludien	64
H. Distler: Christ der du bist der helle Tag	44
J. L. Emborg: Passionsmusik	44
— Sonate for Violin og Orgel	110
W. Frtner: Toccata und Fuge	139
— Konsert f. Orgel och strkorkester	140
Hemmets koralbok	95
Hymnal and Order of Service	11
Fr. Hfer: 4 Prludien	138
M. Holmström-Ingers: Svenska sånger	138
Kyriale fr das Volk	95
L. Kstel: 24 Pre- og Postludier	31
Krsngen V.	110
J. Morn: 12 nya motetter	41
— 15 hymner och motetter	43
— Koral med variationer	110
— Jul	190
Neue Schulkantaten	78
D. Olson och A. G. Joelsson: Koralförspel	13
Orgelbuch I, II	138
Orgelmeister d. 17. u. 18. Jahrh.	31
J. Pachelbel: Cicconna	64
Pro Musica	138
C. Rogberg: Pingshymn	77
P. Steenberg: Fire kirkekor	77
Svensk klassisk musik	14
I. Widén: Koralfantasi	174
W. Ahlén: Allegro festivo	31
— Pskhymn	44

MEDELANDEN.

Alternativa melodier	189
Avskrift av musikverk	192
Koralvecka i Båstad	92, 159
Lägre Organistexamen sommaren 1932	142
Musikkonservatoriet.....	16, 64, 96, 142
Kyrkosngens Vänners centralkommitté	27, 62
Kyrkosngens Vänners stiftskretsar ..	16, 32, 62, 96, 159
Organistforeningens Centralstyrelse ..	27
Kyrkosngsforbundets Centralrd	28
I Stiften	143
Kyrkomusikermtet i Stockholm ..	43, 58
Kyrkosngsmtet i Uppsala....	48, 90, 96, 134, 161
Val ..	16, 32, 48, 80, 96, 112, 142, 176, 191
Från Danmark	144
Från England	144
Från Finland	64, 191
Från Tyskland	48, 64, 96, 112
Nya orglar..	16, 176 (samt  omslaget till mars-, maj-, aug- och sept-numren)

MUSIKBILAGA:
Förslag till nya koraler: april.

KYRKOKALENDER
terfanns i omslaget till följande nummer:
januari, mars, maj, augusti, september och november.

Tidskrift för Kyrkomusik och**Svenskt Gudstjänstliv**

Redaktionens adress:
Bredgatan 14, Lund. Tel. 6 58.

Expeditionens adress: Svenska Kyrkans
Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm 7.

Tel. 23 24 05.

Postgiro 675.

Tidskriften utkommer med 1 nummer
den 15 i varje månad. För juli—aug-
numren dubbelnummer den 1 aug.

Prenumerationspris: å posten, i bok-
handeln eller direkt från förlaget: kr.
4:50 pr år.

Annonpris: 20 öre pr mm. enkel spalt.
Rabatt vid större annons och vid upp-
reppning av annons i flera nummer.

Detta nummer innehåller bland annat:
Zaceus arboris ascendit stipitem. — Fil. Dr.
B. Anrep-Nordin, Göteborg, domkyrkoorga-
nisk H. Weman, Uppsala, och musikdirek-
tör C. Rogberg, Falun: Erfarenheter från
nya organistexamen. — Musikdirektör G.
Schedin, Stockholm: Den gamla engelska
orgelmusiken. — Domkyrkovicepastor A.
Adell: Julkalendrarna. — Recensioner. —
Nya orglar. — Meddelanden.

Organist- och Kantorstjänsten

i Enskede församling sökes hos undertecknad se-
nast den 21 januari 1933. Lön 2.500 kr. för år
jämt rörligt dyrtidstillägg enligt för Stockholms
stads befattningshavare gällande grunder. Pen-
sionsrätt vid inträdd ålder av 65 år enligt grun-
der som gälla för Stockholms stads befattnings-
havare, med skyldighet för befattningshavaren
att då från tjänsten avgå. Skyldigheter enligt
fastställd instruktion. Åldersbetyg bifogas.

Enskede den 17 december 1932.

Henning Helén,
Kyrkorådets ordförande.

Välj en värdig, stilfull

Gravvård

bland vårt stora urval.
Material och utförande
det allra förnämsta.

BRÖDERNA STYRENIUS

Stenhuggeri A.-B., Västervik

Kyrkomusikens historia

Av CARL ALLAN MOBERG

N:r 4 i Serien Svenskt Gudstjänstliv. XI + 579 sid. Kr. 11:—.

DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRLAG - STOCKHOLM

nottryk
NORDISK NODETIK- OG TRYKKERI
SAMT LITOGRAFISK ETABLISSEMENT
GRUNDLAET 1894
ST. KONGENSJAEDE 63.
KØBENHAVN

TELEFONER:
3304
13057

Telegr. Adr. Nodestikog, Köpenhamn

Anbefalles i Herrar Förläggares och
Kompositörers välvilliga åtanke vid
behov av nottryck i förstklassigt
utförande till billigaste pris ●

Mångårig leverantör till
Sveriges största förlag

Skicka oss Edert manuskript och
vi sända Eder omgående offert

Kyrkokalender

för Passionstiden och dess förberedelse.

KYNDELSMASSODAGEN.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:

Lörd. 4 febr. Sv. psb. 509:1—3. 509:8.
Psalt 134. Mal. 1:11. Bön se denna
Tidskrift: 1932 sid. 1.

För högmässan:

Psalmer: 74: 1, 2. 509: 1—4. 48: 1. 56: 4—8.
[69: 2. 152.] 139: 2—4. Allmän kyrkobön:
alternativ I. (= Dig, evige, allsmåttige
Gud.) Postludium: Bach: Vom Himmel
hoch (Edit. Peters. VII.)

För aftonsången:

Psalmer: 324: 1—4. 426: 2—5. 433: 2—4.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 6. Sv. psb. 165: 1. 165: 4. Psalt.
63: 2—9. Matt. 26: 57—75.
Tisd. 7. Sv. psb. 127: 1—2. 127: 4. Psalt.
18: 2—7, 50. Matt. 27: 1—26.
Onsd. 8. Sv. psb. 500: 1. 500: 3—4. Psalt.
192: 2—7. Matt. 27: 27—56.
Torsd. 9. Sv. psb. 226: 1—2. 226: 7. Psalt.
113: 1—7. Matt. 27: 57—28: 20.
Fred. 10. Sv. psb. 479: 3—4. 479: 6. Psalt.
32: 1—8. 1 Tess. 1: 1—2: 12.
Lörd. 11. Sv. psb. 527: 1—2. 527: 5. Psalt.
33: 1—12. 1 Tess. 2: 13—3: 13.

SEPTUAGESIMA.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 224: 1—3. 224: 6, 7. Psalt. 57:
2—4. 1 Mos. 22: 1—14.

För högmässan:

Psalmer: 527: 1, 2. 224: 1—3. 384: 6. 274:
4—7. (177: 4. 158.) 454: 6, 7. Allmän
kyrkobön: alternativ III (Tänk, o Herre,
på din församling.) Postludium: Ham-
burger o. Wöldike: Orgelmusik til guds-
tjenestebrug (H. o. W.) n:r 32.

För aftonsången:

Psalmer: 140: 4—6. 216: 4—6. 276: 6.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 13. Sv. psb. 274: 1—2. 274: 6. Psalt.
19: 2—7. 1 Tess. 4: 1—18.
Tisd. 14. Sv. psb. 129: 1—2. 129: 3—4.
Psalt. 39: 5—14. 1 Tess. 5: 1—28.
Onsd. 15. Sv. psb. 528: 1. 528: 3. Psalt.
119: 1—7. 2 Tess. 1: 1—2: 12.
Torsd. 16. Sv. psb. 227: 1—2. 227: 6. Psalt.
46. 2 Tess. 2: 13—3: 18.

Fred. 17. Sv. psb. 636: 3—4. 636: 6—7.

Psalt. 51: 3—14. Gal. 1: 1—24.

Lörd. 18. Sv. psb. 73: 4. 73: 6. Psalt. 96:
1—10. Gal. 2: 1—21.

SEXAGESIMA.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 273: 1—3. 273: 7, 8. Psalt. 19: 8—
13. Am. 8: 11, 12.

För högmässan:

Psalmer: 325: 5, 6. 273: 1—4. 329: 1, 2.
316: 2, 3. (177: 4. 158.) 553: 7. Allmän
kyrkobön: alternativ III. Postludium: H.
o. W. n:r 35.

För aftonsången:

Psalmer: 141: 1—9. 530: 1—4. 331: 1—3.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 20. Sv. psb. 425: 1. 425: 5—6. (Af-
tonen: 438: 1—2. 438: 3.) Psalt. 145: 1—7.
Gal. 3: 1—29.
Tisd. 21. Sv. psb. 48: 1. 48: 7. Psalt. 71:
1—6. Gal. 4: 1—31.
Onsd. 22. Sv. psb. 145: 1—2. 145: 6. Psalt.
119: 9—16. Gal. 5: 1—26.
Torsd. 23. Sv. psb. 583: 1. 583: 7—8. Psalt.
111: Gal. 6: 1—18.
Fred. 24. Sv. psb. 200: 1—2. 200: 3. Psalt.
102: 2, 3, 12—23. 1 Kor. 1: 1—31.
Lörd. 25. Sv. psb. 23: 1, 2. 23: 3. Psalt.
105: 1—9. 1 Kor. 2: 1—3: 15.

FASTLAGSSÖNDAGEN.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 518: 1—3. 518: 8, 9. Psalt. 43: 1—5.
Jes. 57: 1, 2. Bön se Tidskr. n:r 2 1932.

För högmässan:

Psalmer: 86: 1. 518: 1—4. 94. 75: 3—6.
(518: 6, 154.) 88: 2. Allmän kyrkobön:
längre litanian med kollektalternativ 2.
Postludium: Pachelbel: O Lamm Gottes
(Alte Meister, Neue Folge II).

För aftonsången:

Psalmer: 519: 3—6. 72: 2—6. 78: 5, 6.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 27. Sv. psb. 126: 1. 126: 7—8. Psalt.
145: 8—14. 1 Kor. 3: 16—4: 21.
Tisd. 28. Sv. psb. 190: 1—2. 47: 7. Psalt.
139: 1—1—12, 23, 24. 1 Kor. 5: 1—6: 11.
Onsd. 1 mars. Sv. psb. 125: 1—2. 125: 3.
Psalt. 119: 89—94. 1 Kor. 6: 12—7: 24.
Torsd. 2. Sv. psb. 49: 1—2. 49: 5. Psalt.
73: 1—3, 23—26. 1 Kor. 7: 25—40.

IV

Fred. 3. Sv. psb. 128: 4—5. 189: 6. Psalt. 130. 1 Kor. 8: 1—13.
Lörd. 4. Sv. psb. 46: 5. 46: 6. Psalt. 95: 1—8. 1 Kor. 9: 1—27.

För veckans passionspredikan:

Text: 1:a aktens 1:a och 2:a st. Psalmer: 518: 4—7. 80: 2—5. 150.

FORSTA SÖNDAGEN I FASTAN.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 127: 1—3. 127: 4, 5. Psalt. 61: 1—5. Jes. 42: 1—4.

För högmässan:

Psalmer: 294: 3. 127: 1—5. 24: 5. 230: 6—8. (518: 6, 7. 154.) 459: 4, 5. Allmän kyrkobön: kortare litanian med kollektalternativ I. Postludium: Hanff: Wär Gott nicht mit uns. Choralvorspiele alter Meister, Edit. Peters (= Ch. a. M.).

För aftonsången:

Psalmer: 213: 1—3. 146: 5—9. 80: 10.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 6. Sv. psb. 210: 1, 2. 210: 3, 4. Psalt. 145: 15—21. 1 Kor. 10: 1—11: 1.
Tisd. 7. Sv. psb. 77: 1. 77: 5, 6. Psalt. 90: 1—6, 10—14. 1 Kor. 11: 2—34.
Onsd. 8. Sv. psb. 25: 2. 25: 3. Psalt. 119: 169—176. 1 Kor. 12: 1—31.
Torsd. 9. Sv. psb. 519: 1. 519: 5—6. Psalt. 121: 1 Kor. 13: 1—13.
Fred. 10. Sv. psb. 76: 1—2. 76: 8. Psalt. 143: 1—8. 1 Kor. 14: 1—19.
Lörd. 11. Sv. psb. 78: 5. 91: 7. Psalt. 148: 1—4, 11—14. 1 Kor. 14: 20—40.

För veckans passionspredikan:

Text: 1:a aktens 3:e och 4:e st. Psalmer: 274: 3—5. 85: 2. 80: 6—7.

BOTDAGEN.

(Violett eller svart skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 387: 1—4. 387: 7—8. Psalt. 51. Joel 2: 12—14 a. Bön se Evangeliebokens bönbok n:r 59.

För ottesången:

Text: Jes. 55: 6, 7. Psalmer: 385: 1—3. 164: 1—5.

För högmässan:

Predikotext: Psalt. 25: 8—11. Psalmer: 182: 1, 2. 387: 3—8. 580: 1, 2. 384: 1—3. (94. 154.) 22. Allmän kyrkobön: längre litanian med kollektalternativet 1. Postludium: Hanff: Erbarm dich mein. (Ch. a. M.)

För aftonsången:

Predikotext: 5 Mos. 30: 15—20. Psalmer: 386: 1—3. 163: 5—7. 387: 6—8.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 13. Sv. psb. 386: 1—2. 386: 3. Psalt. 36: 2—10. 1 Kor. 15: 1—28.
Tisd. 14. Sv. psb. 384: 1. 384: 6. Psalt. 42: 7—12. 1 Kor. 15: 29—58.

Onsd. 15. Sv. psb. 72: 3—4. 72: 6. Psalt. 71: 17—23. 1 Kor. 16: 1—24.

Torsd. 16. Sv. psb. 384: 5. 384: 11. Psalt. 16: 1—11. 2 Kor. 1: 1—2: 4.

Fred. 17. Sv. psb. 90: 4. 90: 5. Psalt. 4. 2 Kor. 2: 5—3: 18.

Lörd. 18. Sv. psb. 49: 1. 49: 3—4. Psalt. 24. 2 Kor. 4: 1—18.

För veckans passionspredikan:

Text: 2:a akten. Psalmer: 76: 1, 2. 86. 518: 4.

TREDJE SÖNDAGEN I FASTAN.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 216: 1—4. 216: 8. Psalt. 62: 2—9. Jes. 49: 1—4.

För högmässan:

Psalmer: 76: 1, 2. 216: 1—4. 190: 2. 128: 1—4. (125: 1—3.) [94. 154.] 76: 8. Allmän kyrkobön: kortare litanian med kollektalternativ 4. Postludium: H. o. W.: Orgelmusik n:r 29.

För aftonsången:

Psalmer: 294: 6, 7. 123: 5—7. 75: 17, 18.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 20. Sv. psb. 90: 1—2. 90: 3. Psalt. 103: 1—13. 2 Kor. 5: 1—21.
Tisd. 21. Sv. psb. 76: 6. 76: 8. Psalt. 30: 2—13. 2 Kor. 6: 1—7: 1.
Onsd. 22. Sv. psb. 70: 1. 70: 12—13. Psalt. 37: 1—6, 23—28. 2 Kor. 7: 2—16.
Torsd. 23. Sv. psb. 519: 3. 519: 4—5. Psalt. 18: 29—35, 47. 2 Kor. 8: 1—24.
Fred. 24. Sv. psb. 75: 3. 75: 20. Psalt. 22: 24—32. 2 Kor. 9: 1—15.

För veckans passionspredikan:

Text: 3:e aktens 1:a—3:e st. Psalmer: 125: 1—3. 518: 4. 85: 4—6.

JUNGFRU MARIAS BEBADELEDAG.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 50: 1—3. 50: 4, 5. Psalt. 111. Jes. 58: 6—8.

För högmässan:

Psalmer: 49: 1—3. 45: 6—8. 1: 7. 59: 5—7. (69: 2. 152.) 57: 3. Allmän kyrkobön: Alternativ I. Postludium: Raasted: Schücke dich, o liebe Seele.

Zaceus arboris ascendit stipitem.

Zaceus arboris ascendit stipitem,
ut Jesum cerneret, coelorum hospi-
tem.

Från fikonsträdet skådade Zaceus dig.
Den finner dig, ö Gud, som söker
redelig.

Zaceus Jesum accipit hospitio,
et caritatis pertractat officio.

Zaceus mottog Herren Jesus i sitt
hus.
På bordet brunno kärlekens och
glädjens ljus.

Illic perpendens cordis habitaculum:
»Si quemquam defraudavi, reddam
quadruplum.»

Han gjorde bot för Gud, som prövar
hjärtats halt.
»Den jag bedragit ger jag åter
fyrafalt.»

»Dimidium bonorum do pauperibus.
Placatur Deus talibus muneribus.»

»Åt fattiga jag ger min halva rikedom,
att Gud i nåd må se till själens
fattigdom.»

Et nos de tali laetantes convivio,
benedicamus dominorum domino.

Se, Gud försmådde ej ett jordiskt
gästabud
Så må vi prisa och lovsjunga Her-
ren Gud.

Tibi nunc quoque, Christe, qui nos
satias
semper dicamus gratiarum gratias.
(Ur *Piae Cantiones*.)

O, Kristus, rikligt flödar din barm-
härtighet.
Dig må vi lova, prisa dig i evighet.
(Övers. av E. Nyrin)

Za - ce - us ar - bo - ris as - cen - dit sti - - pi - tem:
Från fi - kon - trä - det skå - da - - de Sac - ke - - us dig.

Ut Je - sum cer - ne - ret coe - lo - - rum hos - pi - tem.
Den fin - ner dig, o Gud, som sö - - ker re - - de - lig.

Några erfarenheter från den nya organistexamen.

Sedan den nya stadgan ang. musikexamina stadfästes, har den lägre — måtte detta ord snarligen bli utbytt mot något annat — organistexamen avlagts under två perioder. Min erfarenhet, som ligger till grund för efterföljande redogörelse, grundar sig därför på fyra olika grupper av examinander. Mången finner helt visst förvånande, att något uttalande redan nu göres. Skälet därtill är, att det är när en organisation först tillämpas, som vederbörande utöware av den ha största intresset av att se, hur den fungerar och vilka erfarenheter den lämnar bl. a. om materialet och dess förutgående utbildning.

Låt mig så omedelbart få betona, att de reflexioner jag gör, äro mina egna — med stöd av anteckningar under förrättningarna — och att alltså ingen månghövdad sammansvärjning ligger bakom det hela. Och behöver särskilt framhållas, att de icke syfta till någons argesta? Uppsåtet är icke att mästra genomgående redligt arbete, blott att väcka diskussion, om detta måhända kan läggas efter linjer som leda till andra, mer önskvärda resultat än vad brytningstiden mellan gammalt och nytt haft att uppvisa.

Att vi ifråga om de kyrkomusikaliska examina kunna hoppas räkna med en ny period, visar redan själva stadgan för den lägre organistexamen. Den siktar alldeles uppenbart på att som minimum säkerställa måttliga fordringar på gudstjänstspelet. Därför ser man, hur den i sina fordringar framhåller gudstjänstens musik framför det rena konsertspelet: det är inte tekniken som sådan, som skall vara det avgörande för betyget, fastmer förmågan att gestalta en gudstjänst.

Erfarenheterna från de gångna examenskampanjerna ha till en viss grad bestyrkt, att denna synpunkt ännu icke trängit in i det allmänna medvetandet. Och så kommer sig, att flera examinander nedlagt mycken flit på sitt »examensstycke» och visat en teknik, som var rent förbluffande, när man sedan jämförde vederbörandes mindre förtrogenhet med de rena gudstjänstuppgifterna. För att börja med preludierna: alltför ofta presenteras dessa lyriska sötsaker som benämnas preludier och som ha gemensamt med koralen endast tonarten. Varför inte av svenskar ta fram Morén, Widéen och Rudin, som anknyta till vanligare koralmotiv på ett förebildligt sätt? Hur sådant skulle fördjupa förståelsen för preludiets funktion och gestaltning! Särskilt den senare synpunkten är värd uppmärksamhet, då för högre betygsgrader gärna ett eget preludium borde förekomma. Och så till koralspelet. Där måste främst den fasta men ändå elastiska rytmen bli en vana, särskilt i trippeltakt. Frasering efter texten är också en betydelsefull omständighet; utropstecken eller större skiljetecken motsvaras av en liten cesur i orgelfrasen, till längd lämpad efter kyrkans akustik. Samma meloditon upprepad avskiljes, vilket underlättar stavelseplaceringen.

Mässan kräver ungefär samma synpunkter tillämpade men här tillkommer, att nummer sådana som Agnus Dei dominicale (Missale, Ser. II)

med dess ursprungligen fria gregorianska rytm förutsätta ett mjukt handhavande av den mensurerade rytmens föreskrifter. Fråga är väl också, om icke någon liten kännedom om just denna sångstil borde vara obligatorisk för dem som hädanefter ställa sig i kyrkans tjänst. Ett annat moment, som även framstående examinander ej alltid nöjaktigt behärskat är beledsagningen av liturgisk sång. Smidig påpasslighet och diskretion ha inte alltid förefunnits i önskvärd grad.

Harmonistudiet ha de nya fordringarna ävenledes inriktat ganska tydligt på kyrkomusikaliska uppgifter. Det borde därför icke vara alltför bornerat uppställa släktskapsprincipen som norm för modulationer inom gudstjänstens ram, gärna tillämpad i ren treklangstil. Detta åtminstone i fall, där en kort modulation kan företagas. Och även i andra fall borde vi ha kommit ifrån »höjda fjärde» och »sänkta sjätte» som universalmedel. För att nu förtiga de fall, där vederbörande examinand bär med sig en mager rustning av ett enda patent (lärarens), varmed alla modulationer utan undantag avfärdas.

Koralharmoniseringens enkla stränghet hos Hæffner har tydligtvis inte det allra bästa anseende över allt. Men den borde vederfaras full rättvisa och tillämpas i större utsträckning än som sker. Hur vore, om Fryklöfs förträffliga handledning i koralharmonisering komme mer allmänt i bruk? Den var en för sin tid så framsynt bok, att utvecklingen först nu kan göra full rättvisa åt alla dess förtjänster och sakliga rikedom.

Någon annan handbok än Bergenssons Harmonilära ha vi ännu inte. Det förefaller, av föreliggande skriftliga uppgifter att döma, som om man lade för mycken vikt vid exempelskrivandet — särskilt vid Bergenssons massor av exempel på skäligen mekaniska förbindelser av septimackord — i stället för att på mycket tidigt stadium vänja vederbörande vid att praktiskt tillämpa harmoniläran och därvid i första hand överskåda stämföringen.

Sången är ett ömtåligt kapitel. Alltför ofta lägger man an på att prätta fram något som är så starkt som möjligt. Tonens styrka får ersätta dess kvalitet. Och än mer — det förefaller ofta som om tonen vore förmer än ordet, ty detta kommer gärna i skuggan, tack vare omfärgade vokaler och suddiga konsonanter. En viss benägenhet förspörjer man i vissa fall att välja kompositioner som överstiga elevens krafter och utbildning, blott emedan ifrågavarande komposition står upptagen för ett visst betyg. Man torde kunna utgå ifrån, att betygfördringarnas uppgifter i ty hänseende är att uppfatta mera som norm för svårighetsgraden, än som en absolut fordran, att just någon av dessa kompositioner skall utföras.

Samma iakttagelser har kunnat göras ifråga om pianospellet. Ej allt för sällan ha elever framträtt med uppgifter, som man tydligen mer lagt sig vinn om att låta dem bemästra med fingrarna än med det musikaliska ingeniet. Och en erfarenhet gemensam för sång och pianospel är också, att notläsning à vista är en färdighet som endast få tyckas — med hänsyn till kvalifikationer i övrigt — övade uti. Och dock är detta ju en ganska viktig färdighet för en musiker av facket, även om han verkar i periferien.

För den fortsatta examensverksamheten vore ett par önskemål icke omöjliga att realisera. Först alltså, att examina annonseras i skilda tidsskrifter — bl. a. lärartidningar — redan på nyåret, för att ge vederbörande examinander god tid för deras beslut. Detta förutsätter, att examinаторer och censorer redan under hösten vore informerade om kommande sommars examensdagar. Vidare vore önskvärt för att vinna enhetlighet landet över, att uppgifter i harmoni, som förekomma på samma dag på skilda ställen, utdelades av K. Musikaliska Akademien, exempelvis genom domkapitelombuden på respektive platser. Själva examensperioden, som nu börjar redan i mitten av juli, kunde också lämpligen flyttas längre fram, till augusti månads förra hälft. Det skulle komma en avsevärd del av de examinander till godo, som redan inneha folkskollärartjänster och som genom arbete huvudsakligen under sommaren förbereda sig till examen. Så sent som skolorna nu sluta på försommaren, få dessa ofta ej mer än tre veckors effektiv arbetstid före examensperiodens början. Ett önskemål, som ännu kanske icke hunnit bli så aktuellt, är möjligheten att komplettera betyg. Varför skall denna examen icke tillerkännas den möjligheten? Våra högre läroanstalters examina kunna ju nästan undantagslöst kompletteras. Och det lär väl ej råda mer än en mening om, att just tack vare denna möjlighet mången sporras att fortsätta sina studier utöver ett en gång vunnet examensresultat.

Till sist kan måhända en reflexion rörande examensbetyget vara berättigad. Den gäller en egendomlighet — för att nu stanna vid ett mjukt ord. I den nya stadgan spelar examensförrättaren denna roll: han prövar examinander, som han förut ej känner till, förrättar examen, föreslår betyg — och sedan möhren har gjort sin tjänst, får han gå. Utan att med sin röst äga något inflytande på betyget, vilket sättes av censorerna, även utan rätt att med sin namnunderskrift på betyget styrka, att betygen satts i överensstämmelse med hans uppfattning. Det är förvånande att ingen protest höjts mot det misstroendeotum, som ligger dolt häri. Det förefaller, som om stadgans upphovsmän velat utkräva »påföljd», intill tredje och fjärde led för de missgärningar tidigare generationer gjort sig skyldiga till. En flyktig jämförelse med examensförhållanden på högre plan framhäver det fullkomligt avvita i denna anordning.

Birger Anrep-Nordin.

Doktor Anrep-Nordins uppsats berör frågor av största vikt och betydelse. Det torde vara av värde, att de spörsmål han här berör bli penetrerade och belysta från olika sidor. För att få en diskussion till stånd har Red. begärt uttalanden i denna fråga från examinаторer, från Musikakademiens censorer och från Domkapitelsombud. För dagen införs uttalanden av domkyrkoorganist H. Weman, Uppsala och musikdirektör C. Rogberg, Falun.

I.

Är i många stycken fullkomligt ense med Doktor Anrep-Nordin i de framförda synpunkterna. Vad först beträffar detaljerna är det givet att vad orgelspelningen angår, gudstjänstspelet är det viktigaste ämnet. Jag

tager för givet, att censorerna, som ju äro betygsbestämmande, låta examinandens förmåga och färdighet på detta område vara utslagsgivande. Beträffande preludiering torde det väl vara så, att varje lärare rättar sig efter elevens förmåga. I de fall då examinanden något så när behärskar denna svåra konst, får han väl också i examen visa prov härpå, vartill givetvis hänsyn bör tagas vid betygssättning.

Vill även understryka vikten av att harmoniskrivningen går hand i hand med den tillämpningen. Mycket ofta blir harmonilära endast ett studium på papperet. Som absolut minimum beträffande dess praktiska tillämpning måste krävas fullständigt behärskande av modulationsläran, och just som Doktor Nordin framhåller enligt släktskapsprincipen.

Ifråga om koralharmoniseringen är jag ävenledes ense med Doktor Nordin. En av Fryklöf uppmjukad Hæffner är väl det som närmast bör eftersträvas.

Det praktiska förslaget om fastställande redan på nyåret av examensdagar är värt beaktande. Detta förutsätter även att Kungl. Musikaliska Akademien samtidigt utser censorer och examinators. Enligt nuvarande författning gäller ett censors- eller examinatorsförordnande endast under själva examinationen. Om examiner förordnades för ett år i sänder skulle ev. examinander redan på ett tidigt stadium kunna göra en ev. förprovning och därigenom erhålla närmare riktlinjer för ett fortsatt arbete. En egendomlighet kan förtjäna påpekning i detta sammanhang. I Sv. författningssamling 1930 n:r 80 § 3 finnes en förordning om behörighet för organistbefattning under s. k. särskilda omständigheter. Där talas om intyg av den som äger förrätta lägre organistexamen. Då denna »rättighet» är begränsad till examensdagarna förefaller bestämmelsen något egendomlig.

En annan gåtfull bestämmelse finnes att läsa i Sv. författningssamling 1930 n:r 79 § 14 handlande om examen å annan tid i särskilt fall. Mycket ofta inkomma förfrågningar angående just examen å annan tid, mestadels av i tjänst varande folkskollärare som vilja söka nya platser med organisttjänst. Trots den omnämnda bestämmelsen förefinnes emellertid ingen sådan möjlighet till examen å annan tid efter vad som meddelats från Akademien.

Enligt min mening borde tagas i övervägande införandet av två examensperioder, dels med tanke på dem som äro nästan färdiga men ej fullt färdiga för en examen till sommaren och för vilka ett års väntetid blir alltför lång, dels med tanke på de många folkskollärare vilkas tjänster mestadels sökas före 1 juli.

Om emellertid i fortsättningen endast examen kommer att förrättas en gång, under sommaren, vore en framflyttning av examensperioden synnerligen olämplig. Man måste i första hand tänka på de av Akademien anordnade sommarkurserna. Dessa rekryteras från seminarierna. Det torde överensstämma med både elevernas och lärarnas ivrigaste önsningar att få dessa kurser i omedelbar anslutning till vårterminen för att efter kursens avslutning erhålla någon tids ledighet före nästa hösttermins början.

Många äro förfrågningarna angående komplettering av betygen. Den-
na viktiga fråga borde snarast ordnas.

Flera önskemål kunde givetvis framföras, för att nämna några: mini-
mikurs i liturgik, kännedom av Vesperale för sv. kyrkan, någon färdig-
het i kördirigering. Med det nuvarande stora och livaktiga intresset för
körsången, borde »kantorn» åtminstone i sistnämnda hänseende vara
någorlunda rustad för de krav som komma att ställas på honom. Fär-
dighet i kördirigering kunde kanske också lämpligen ersätta kravet på
sång för dem som ej äro röstbegåvade och således enligt nya stadgan
utestängda från examen.

Den behandling som kommit examinatorerna till del i den nya stad-
gan är ett särskilt kapitel. Men viktigast är likväl att söka göra det bästa
möjliga av den föreliggande situationen. Hur vore det med en konferens
mellan censorer och examinatorer?

Henry Weman.

II.

Undertecknad, med anledning av doktor Anrep-Nordins artikel om-
bedd att uttala sig om den lägre organistexamen, vill, med instämmande
i de av doktor Anrep-Nordin uttalade önskemålen beträffande den fort-
satta examensverksamheten, framhålla ännu ett önskemål, enligt min
mening nödvändigt att realisera, för så vitt den lägre organistexamen skall
vinna terräng ej endast i egenskap av en nödvändig formalitet för erhål-
lande av en för examinandens ekonomi nödvändig bisyssla, utan, och fram-
för allt, om den skall kunna fylla behovet av en examen, grundad på en
tidsenlig och på det väsentliga av en kyrkomusikers verksamhet inriktad
utbildning. Att på grundval av den relativt obetydliga musikaliska under-
byggnad som aspiranterna till denna examen i allmänhet besitta föra
desamma utan alltför långa och dyrbara studier (nödvändigt med tanke
på de låga organistlönerna i vårt land) fram till en för deras verksamhet
värdefull examen är ett svårt problem, värt att diskutera. I denna diskus-
sion borde väl främst de, som handhava examineringen, delta och önsk-
värt vore därför, att Akademien infordrade examinatorers och censorers
mening och önskemål beträffande hithörande saker. På grundval av dessa
yttranden och helst i samråd med ovannämnda personer borde därefter
Akademien utarbета nödiga komplement till den alltför schematiska och
delvis oklara kursplan, som nu förefinnes. Ett sådant förfarande skulle
givetvis även vara till fördel för bibehållandet av likformigheten av exa-
mensfordringarna på olika examensorter.

Oviss om huruvida denna tidskrift är lämplig plats att diskutera och
kritisera den lägre organistexamen, inskränker sig undertecknad till ovan
anförda önskemål i förvissning, att ett ingripande i antydd riktning skulle
kunna tillföra denna examen, såväl examinander som dem, som handhava
examinerandet, livgivande impulser. Om intet göres, är det måhända fara
för, att den lägre organistexamen verkligen blir en icke blott låg utan
även mindervärdig examen. Och det var ju inte meningen.

Carl Rogberg.

Något om den gamla engelska orgelmusiken.

Ett av de mest glädjande bevisen på orgelmusikens renässans är väl det växande intresset för den klassiska orgellitteraturen. I Tyskland har ju detta intresse tagit sig uttryck i den s. k. »Orgelbewegung», men även i England spårar man en motsvarande rörelse. En ansenlig mängd engelsk orgelmusik från 1600—1700-talen finns f. n. tillgänglig, det mesta beklagligt nog okänt för oss. De flesta av dessa kompositioner äro blott manualiter, emedan de engelska orgelverken ej förrän omkring 1770 försågos med självständig pedal.

Om man jämför den engelska kyrkomusiken med t. ex. Tysklands, Frankrikes, Spaniens eller Italiens stod den till en början betydligt efter dessa länder, men i och med Bull och Byrd utvecklades den vokala polyfonien. Den instrumentala var alltjämt mera trevande. Engelsmännen ha alltid varit ett sjungande folk. Dr. Grace säger om den engelska kyrkomusiken: »Tillika med den sjungande tendensen utgjorde det begränsade antalet orglar och den ringa dugligheten av dessa verk, som saknade pedal, det huvudsakligaste hindret för utvecklingen och det är icke förvånansvärt att finna att Italien, Tyskland, Frankrike och Holland producerade utmärkt orgelmusik genom sådana män som Frescobaldi, Sweelinck, Scheidt, Titelouze, Froberger och andra, medan våra Tallis, Byrd, Peter Phillips, Orlando Gibbons, Bull och Tomkins jämfört med dessa efterlämnat föga instrumentalmusik, och knappast har denna annat än antikvariskt intresse för oss.»

Beträffande de vokala verken stå dessa sig bra vid jämförelse med andra länders från samma tid. Stor förändring har ej skett när vi hunnit fram till Purcell. De få orgelkompositioner som finnas av Blow, Purcell och Croft kunna ej jämföras med de av Buxtehude, Muffat, Pachelbel och de övriga tyska mästarna före Bach, ej heller med den samtida franska skolan, vilken vid denna tidpunkt började förfalla till världslighet.

De allra flesta engelska orgelkompositionerna äro bearbetade. Där finns dock Tockatan i A dur och Preludiet i d moll av Purcell i original. Båda äga bra tema. (Tockatan finns även i arr. Preludiet är utg. på Novellos ed.). Bland bearbetningarna märkas även den melodiska Chaconnan i F dur, bearb. av Marchand (Novello), och Preludium till den 100:de psalmen, bearb. av West. (Novello). Den är intressantast såsom varande ett av Englands tidigaste verk i denna genre, men den saknar enhetlighet. Några verkligt bra orgelstycken från denna tid som ävenledes utkommit på Novellos förlag äro »Verse» i C dur som efterföljes av en fuga, och Byrds »Voluntary» i d moll med ett kromatiskt tema. Blows verk äro säkert i många avseenden mera betydande än Byrds. Bäst är nog hans Tockata i d moll för »dubbel orgel» (orgel med två manualer).

Ett för de flesta okänt namn är Thomas Roseingraves. Han var samtida med Händel och studerade bl. a. i Italien för Scarlatti. Hans Allegro moderato i g moll återfinnes i West's orgelserie Old English Organ Music Nr 27. Stycket har instrumental karaktär och är väl lämpat att utföras även på våra nyare orglar. Dessutom utgav han »15 preludier och

fugor för orgel eller klavecim», och »6 dubbelfugor för orgel eller klavecim». Den engelska orgelskolan får under denna period, som räknas från Roseingrave och varar till Wesley, ett oväntat företräde framför de övriga länderna. I Tyskland levde nu Albrechtsberger, Vogler, Rink m. fl. medan England hade Stanley, Cook, Samuel Wesley, Crotch, Thomas Adams och Samuel Sebastian Wesley. De flesta skrevo mera för klavecim än orgel och oftare för konsertbruk än för gudstjänst. Även preludierna voro ofta i världslig stil. När West utgav sina serier »Old English Organ Music» avsåg det närmast kyrkoorgeln och den kyrkliga stilen, men 18:de århundradets världsliga stil spåras också häri. De engelska orgelmästarna ansågo ej den stränga fugaformen såsom det enda lycksaliggörande utan använde även andra former, såsom variation och fantasi m. fl. West's serier innehålla en del fugerade satser av Keeble, Croft, Cooke, Greene, Travers och Walond. De flesta äro i fri stil och mera fugettartade än egentliga fugor. Thomas Adams skrev bl. a. en Fantasi i c moll med dubbelfuga. (Gauss Orgelkompositionen).

Sin höjdpunkt nådde den engelska skolan med Samuel Wesley och Samuel Sebastian Wesley. Samuel Wesley skrev Preludium och fuga i A dur, Preludium, Air och Gavotte, samt Preludium i C dur, alla arr. av West och utkomna på Novellos edition. Det utmärkta temat i A dur fugan är särskilt värt att beaktas. Samuel Sebastian Wesley har skrivit en fuga i ciss moll och ett lyriskt stycke i G dur. Båda utkomna på Augeners förlag. Mest kända äro nog Samuel Sebastians »Choral Song and Fugue», ehuru dessa ej äro bland hans bästa alster. »Cecilia» editionen har utgivit en samling fugor av dessa båda mästare.

I våra dagar då det forskas så mycket inom orgelkompositionens område få vi hoppas någon skall intressera sig även för dessa här omnämnda ancient organmasters and their works.

Gunhild Schedin.

Julkalendrarna.

Julen är de kyrkliga kalendrarnas tid. Är efter år gå de ut i högst aktningvärda upplagor, bildande ovedersägliga bevis för att samhörighetskänslan inom stiftet icke är död.

I den översikt över den sista helgens julkalendrar, som här skall givas, kommer ej det för dem alla gemensamma: betraktelserna, de kyrkliga krönikorna, årets minneshögtider — här lika med Gustav Adolfsminnet —, biografierna över de hädangångna o. s. v. — att behandlas. Denna redogörelse vill allenast ge en sammanfattning av sådana uppsatser som be-

röra frågor, vilka ligga denna Tidskrift nära.

Börja vi vår rundvandring genom stiftet söderifrån så erbjuder *Lunds stifts julbok* (24:e årg. Pris 2:25, rekv. från Förlagsaktiebolaget, Malmö) två i sådant hänseende beaktansvärda uppsatser: Docent D. Helander skriver om Kyrkans böneskatt och ger prov på böner från skilda tidevarv. Kyrkoherde Sigurd Westman skildrar en kyrkmålare i Skåne — Hugo Gehlin och hans arbete för prydnade av skånska kyrkor med konst. Uppsatsen är rikt och väl illustrerad.

Wäxjö stifts hembygdskalender (23:e årg. Distr. av bankkassör H. Eckerbom, Växjö) är de goda biografiernas kalender. Bland präster få Svalander och Schartau värdiga och intressanta livsteckningar. En rad lekmanngestalter skymta.

Den stolta historia gutarnas ö äger, får man ett starkt intryck av i professor N. Lithbergs uppsats om »Gotlands kristnande», återgiven i *Julhälsning till församlingarna i Visby stift* (10:e årg. Pris 0:—. Gotlänningens boktryckeri, Visby). Dess bondekyrkas upprinnelse och förbindelse med Norge genom Helge Olof blir där levande. Reformationens och dess efterföljares inflytande på kyrkointeriören har av amanuens Bengt Söderberg gjorts till föremål för en undersökning och slutligen bör nämnas prosten Carl Kihléns uppsats om andliga övningar, ett kapitel praktisk kristendom.

Göteborgs stift statar med två julböcker. Den äldre: *Julhälsningar till församlingarna från präster i Göteborgs stift* (22:a årg. 2:—. Göteborgs Stiftstidning, Göteborg), innehåller bl. a. utförliga skildringar av Lommelands församlings fåfanga kamp mot kyrkoherdens, biskopens och överhetens vilja för att få behålla den gamla kyrkan, och sedan dess möda att få en ny till stånd samt av tillblivelsen av Krokstrands kapell — ett nytt gudshus vid gränsen mot Norge. Den yngre kollegan *En julbok till församlingarna i Göteborgs stift* (6:e årg. 2:—. Kommunnister K. Nordborg, Axelfors) har redan hunnit växa ut och bli den digraste av alla julkalendrar. Ur dess innehåll må av biografierna framhållas en om konstnären Vilhelm Sjölander samt stiftskrönikan som här innehåller en omsorgsfullt gjord översikt av restaureringar, gåvor till kyrkorna m. m.

Karlstads stifts julbok (Hj. Petterssons bokhandel, Karlstad) har en betydlig del ägnad åt diakoni och till ett föredrag över Waldenströms försoningslära. Några

anteckningar om minnen av släkten Kolt-hoff i Alsters kyrka ha ett visst intresse utöver stiftsgränserna. Psalmdiktaren Brorsson får en biografi.

Skaradomen upplyst till julotta är den väl gjorda omslagsvignetten till *Julhälsningar till församlingarna från präster i Skara stift* (27:e årg. 1:75. Rekv. hos Lektor J. Sandler, Skara). Vilken avundsvärd rikedom på gamla, förnämliga och väl bevarade eller värdigt återställda kyrkor, som Skara stift äger, låta uppsatserna om Tvänne Källandskyrkor (N. Kedum och Lavad) samt om Älgårskyrka ana. Båda uppsatserna kunnigt och fint skrivna av församlingsherdarna. D:r Ternstedt berättar om en märklig kyrkobyggare, Adolf Kjellström, vars namn knutits framför allt till Örebro St. Nikolai kyrkas restaurering och dess Olaus Petri kyrkas tillblivelse.

I stiftet på andra sidan Vättern har katedralen nyss firat 700 årsjubileum. Minnet ger återljud i *Julhälsningar till församlingarna i Linköpings stift* (29:e årg. 2:—. Rekv. hos Intendent W. Sondén, Linköping.). Ett hyllningskväde till Domkyrkan, föremålet för hans ungdoms kärlek och hans mannaålders forskningar, är professor A. Romdahls uppsats om Stiftskyrkan. Landsfiskal S. Pira skriver om Säby nyrestaurerade kyrka.

En väl tecknad erinring från kyrkosångsmötet 1927 i Linköping ingår i den serie av minnen från templet och klockors malm, som intar en förnämlig plats i »*Till hembygden*», en *julhälsning till församlingarna från stiftsrådet i Strängnäs stift*. (29:e årg. 2:—. Amanuens G. Svengren, Strängnäs.) Två nyrestaurerade kyrkor: Mosjö och Österåker minnestecknas och tillblivelsen av ett värdigt församlingshem skildras.

Rik omväxling i ämnesvalet, ovanligt allmän-intressant, stilistiskt förnämliga bidrag och utmärkt utstyrsel präglar *Julbok för Västerås stift* (27:e årg. 1:75. Julbokens Expedition, Västerås.) Inför fler-

talet uppsatser vore det lockande att stanna. Länsarkitekt N. Dahlander ger praktiska anvisningar om kyrkogårdskultur. En dråplig sockenkrönika ges i Västmanfors kyrkas historia. Fil. lic. Assar Jansson skildrar den nyrestaurerade Sala sockens kyrka, en av Västmanlands märkligaste med målningar av Albertus Pictor, och altarskåp från Bryssel. Rik på dyrbarheter är ock den originellt byggda Aspeboda kyrka, likaledes nyrestaurerad, och här skildrad av hennes kyrkoherde. Transtrands kyrkas 100-åriga historia berättas av redaktör E. S. Lundh. Denna julbok är den enda som också givit plats för en skildring från stiftets kyrkosångs-förbunds verksamhet.

Härnösandsstiftets julbok »Från ådalar och fjäll» (19:e årg. 1:75. Sundsvalls tidnings A.-B. i distr.) bjuder inom ett vackert omslag bl. a. en hymnologisk studie av professor H. S. Nyberg över Wallins himmelfärdspsalms, som ställer in den i ett väldigt idé- och religionshistoriskt sammanhang. Ett utmärkt uppslag för en julkalender är fru A. Löfvenmarks uppsats om symboliken i målningarna i Ströms kyrka, även om målningarna, av reproduktionerna att döma, ej stå på höj-

den av vad som bör begäras av kyrkonkonst. Slutligen ger docent Ernst Arbman i sin skildring av Allmogemusiken, kyrkan och väckelsen åtskilligt att tänka över: väckelsen förtrampade somligstades den gamla inhemska musikkulturen, med dess rötter i folkvisa och kyrkosång och bröt väg för amerikanskt och anglosaxiskt gods.

»Så skall en kyrka på landet se ut.» Man är ganska beredd att instämma i det omdömet, kanske med tillägget »åtminstone i Norrland», som fälles om kyrkan i Kågedalens nybildade pastorat i kontraktsposten Fellströms uppsats i det nordligaste stiftets kalender »Från bygd och vildmark» (19:e årg. 2:—. Appelbergs boktr., Uppsala.) Bilderna av både exteriör och interiör av detta nya Gudshus låta en ana att enkelheten och värdigheten i denna kyrkostil, med rötter i äldre svensk kyrkobyggnadskonst kommer att tilltala ej blott nutiden. Av kalenderns övriga innehåll må framhållas den sammanfattande redogörelsen för kyrkligt liv i Nedre Tornedalen 1675—1809 efter kyrkoherde Kaarlo Airas avhandling på finska samt den gripande skildringen »Det svåra steget» av kyrkoherde Bergfors.

A. Adell.

Recensioner.

Hymnologi.

E. E. Ryden, *The Story of Our Hymns. Augustana Book Concern. Rock Island, Illinois. First Edition, Dec. 1930, Second Ed., Apr. 1931.*

Pastorn vid Gloria-Dei-kyrkan i St Paul, Minnesota, Ernest Erwin Ryden har företagit sig den prisvärda uppgiften att söka upplysa sina trosfränder inom Augustanasynoden om ursprunget och utvecklingen av den evangelisk-lutherska och den allmänkristna församlingssången, och frukten av hans studier i ämnet föreligger

i en prydlig volym på 504 oktavsidor med tre nyttiga register å de sista 30 sidorna.

En bibliografi ger kännedom om förf:s källor. Rec. måste erkänna, att de flesta av dessa äro honom obekanta. En del har det kanske sina svårigheter att här i Sverige komma över: Louis F. Bensons arbeten har jag t. ex. icke lyckats uppbbringa genom svensk bokhandel. Emellertid är det glädjande, att förf. å sin sida icke blott känner biskop Lövgrens kyrkohistoria, E. N. Söderbergs välskrivna och vackra verk »Den kristna psalmen» och E. J. Ekmans »Inre Missionens historia»

(som i sin andra upplaga har en framställning om väckelsens andliga sångförfattare) utan även det för *Encyclopædia Britannicas* senaste upplaga okända grundläggande verket i svensk hymnologi: J. W. Beckmans »Försök till svensk psalmhistoria». (I parentes må här tillfogas, att det nyssnämnda ryktbara engelska uppslagsverket blott ger en litteraturanvisning för svensk hymnologi: »Schücks Svensk litteraturhistoria 1891.» Danmarks och Norge äro naturligtvis bättre tillgodosedda.) Då förf. icke har haft andra svenska källor än de nu nämnda jämte S. Laurins »Oscar Ahnfelt» och N. Forsanders »Olavus Petri», får man inte undra över att en del uppgifter t. ex. om de svenska reformatorerna och J. O. Wallin, »David's Harp in the Northland», äro bristfälliga. Lustigt är, att även i en svensk-amerikans framställning finna den för engelsk universitetsbildning naturliga missuppfattningen (bl. a. knäsat i Julian's Dictionary of Hymnology), att Wallins »akademiska pris» 1805 och 1809 (bör vara 1808) vunnos vid universitetet. »Svenska akademien» är tydligen en rätt okänd institution i England och Amerika och identifieras därför lätt med Uppsala universitet, desto lättare som ju lyckade pristävlingar i poesi bruka ingå i varje respektabel anglosaxisk hymndiktarens universitetskarriär. Kommande upplagor borde kunna få misstagen rörande svenska psalmisters biografier korrigerade — en hänvändelse till någon svensk expert bleve förmodligen ej avvisad.

I den anglosaxiska världen med dess naturliga likgiltighet för det lilla fåtal folk och länder, som ej tillhöra dess språkområde, måste en bok som pastor Rydens ha en mycket erkännansvärd mission att fylla. Nordiska psalmer omnämnas i detta arbete med en aktning och en uppskattning, som äro sällsynta utanför Skandinavien, och det allra bästa är, att prov på svensk, dansk och norsk psalmdiktning i engelsk översätt-

ning, till största delen hämtade ur *Augustana Hymnal* (1925), illustrera framställningen och kunna tänkas väcka en eller annan läsares lust att närmare lära känna den nordgermanska hymnen. Det skall bli spännande att få se (om man lever till dess), huruvida nästa edition av Julian's Dictionary skall ha rum för *Augustana Hymnal*, som inte existerade, då senaste mig tillgängliga edition av Julian's verk utkom (1915). Då skulle även *Lina Sandell-Berg*, »the Fanny Crosby of Sweden», som pastor Ryden ganska träffande kallar henne, få en plats i det stora psalmlexikonet, ty i Augustanapsalmboken är hon representerad med tre sånger, bl. a. »Jerusalem, Jerusalem, som ovan till är byggt.» För »svenskhetens bevarande i utlandet» är det inte utan betydelse, att kännedomen om svensk psalmtradition, åtminstone i koralens form, hålles vid liv, och nu berörda böcker ge löften därom. Det är därför med tacksamhet man tänker på de män, som nedlagt ett säkerligen ganska betydande arbete på att tolka våra psalmer till engelska: Ernst W. Olson, Claude W. Foss, Victor O. Peterson m. fl.

F. ö. innehåller *The Story of Our Hymns* naturligtvis mycket annat än det nu berörda: lejonparten av utrymmet får, som rättvist är, tysk och anglosaxisk psalmhistoria. Varje hymnologiskt intresserad skandinav har emellertid särskild anledning att göra denna boks bekantskap.

Emil Liedgren.

Koralverk.

The Hymnal and Order of Service. Authorized by The Evangelical Lutheran Augustana Synod. Rock Island, Illinois, Augustana Book Concern, 1930.

Redan på 1890-talet gjorde sig behovet av en engelsk psalmbok så starkt gällande inom Augustana-synoden att man fann sig föranlåten att på allvar taga itu med frågans lösning. En mängd

översättningar från svenskan utfördes av för saken intresserade både präster och lekmän och 1899 utsågs dr. C. W. Foss att granska och utgiva det sålunda erhållna materialet jämte ett lämpligt urval ur den inhemska hymnskat- ten. En psalmbok med 355 nummer jämte tillhörande koralbok (vid vars utarbetande dr. Alfred Ostrom varit behjälplig) kunde också inom kort föreläggas synoden. Redan från början var det emellertid klart att denna psalmbok endast kunde betraktas som ett provisorium och att den borde ersättas av en bättre så fort möjlighet att åstadkomma en sådan förefunnes. 1913 tillsatte därför synoden en psalmbokskommitté. Det av denna kommitté framlagda förslaget godkändes i princip av synoden 1923 och kunde av trycket utgivas 1925. Det är den fjärde upplagan som nu föreligger. Denna nya psalmbok upptager 682 nummer (av vilka dock några äro av liturgisk karaktär). Av dessa utgöra c:a 200 översättningar från vår svenska psalmbok. Vi återfinna sålunda de flesta av våra kärnpsalmer. Om översättningarnas kvalitet vill jag av lätt insedda skäl icke fälla något omdöme. — Även vad melodierna beträffar återfinna vi väl de flesta av dem som vi till intet pris ville sakna i vår egen psalmbok. Emellertid kan icke förnekas att vid sidan av sådant och annat fullödigt gods en hel del melodier förekomma, som man helst hade velat slippa att se.

Senare delen av boken upptages av ordningen för de offentliga gudstjänsterna och övriga heliga handlingar. Här finna vi vår svenska högmässa i engelsk dräkt med vissa ändringar och modifieringar men med våra gamla kända melodier (jämte en och annan ny). Med tillfredsställelse antecknar man, att vid sidan av Gloria majus i vår stympade form upptages även den fullständiga texten (mot melodien till denna fullständiga text torde däremot svåra betänk-

ligheter kunna hysas). En särskild ordning för julotta och påskmatutin meddelas ock; likaså en allmän vesperordning. Ett särskilt intresse tilldrager sig en alternativ ordning för »the common service», »used by permission of the Common Service Committee», där vi återfinna den medeltida introitusserien för kyrkoårets alla söndagar samt de gamla prefationerna för de olika tiderna under kyrkoåret.

Utrymmet har endast medgivit strödda anteckningar. Dessa torde likväl hava tydligt visat, att ett studium av denna »Hymnal» ingalunda saknar sitt intresse. Arbetet utgör ett gott vittnesbörd om den andliga nivån inom Augustana-synoden.

Knut Peters.

Handböcker.

Bruno Weigl: Handbuch der Orgelliteratur. Verlag von Leuckart, Leipzig.

Behovet av en handledning i orgellitteraturen är mångårigt och kännbart. Orgelspelaren — vare sig han är organist eller orgelvirtuos — är i regel ganska okunnig om det väldiga omfång litteraturen för hans instrument omfattar, liksom han också, då en eller annan mindre vanlig komposition kommer på tal, svävar i okunnighet om var eller hur kompositionen i fråga skall kunna förvärfvas. Våra vanliga lexika ge därom klen besked. En i vårt land föga känd »Führer durch die Orgelliteratur», utgiven år 1909, var alltför knapphändig för att kunna utgöra någon verklig hjälp för de orgelintresserade.

För ett år sedan (1931) utkom emellertid på Leuckarts förlag i Leipzig en ny »Handbuch der Orgelliteratur» av Bruno Weigl. En volym på över 300 sidor. Författaren tillägnar sin bok alla nutidsmusikens mästare, och han säger sig ha medtagit alla verk för orgel som kunna ha

anspråk på, eller vara värda, att nämnas. Katalogen överflödar av anmärkningar och notiser vid olika nummer, däri han lämnar besked om huruvida — enligt hans mening — ifrågavarande sak fortfarande är livskraftig, god eller dålig, medelmåttig eller ej alls förtjänt av ett omnämnande. Han kallar detta att förse verken med objektiva omdömen (se företalet). Slutligen menar sig herr Bruno Weigl ha gjort sin förteckning så fullständig, att inga mera betydande verk för orgel saknas däri.

Herr Weigl är emellertid allt annat än objektiv i sina omdömen. Med en själv-säkerhet och överlägsenhet värdig en diltant utslungar han sina domar över olika mästare och deras verk. Förkärleken för modern tysk komposition, speciellt Reger, är påfallande, medan däremot utländingarna behandlas jämförelsevis snävt. En oförbehållsam dyrkan ägnas t. ex. Hindemiths Konsert med dess atonala musik, medan César Franck alldeles underkännes som komponist. Katalogen är dessutom, särskilt vad beträffar andra länder än Tyskland, ganska ofullständig, och genom att originalens titlar översatts till tyska har uppsökandet av utländska verk ytterligare försvårats. Vill man använda Weigls bok måste man ha detta i minnet, liksom också att hans omdöme om de olika kompositionernas värde helt får stå för hans egen räkning. I övriga hänseenden har boken sitt värde och berättigande såsom en god uppslagsbok med överskådlig uppställning av materialet.

O. O.

För en röst.

D. Buxtehude: »Jubilate Domino», Solokantate för Alt, Viola da gamba (Violoncello) und Generalbass. B. A. 608. Verlag Bärenreiter.

Det är den sjunde av Buxtehudes solokantater, som Bärenreiter-Verlag nu utgivit. Med samma intresse och beundran som för mästarens tidigare utgivna studerar man denna solokantat. Stil, text

och musik påminna mycket om motetten »Cantate Domino». Tyvärr kan väl »Jubilate Domino» ej få någon större praktisk användning. Utförandet kräver en altröst med mycket djupt omfång. Utgivaren påpekar i företalet, att det djupa läget möjligen kan bero på den höga stämning, som användes för den tidens orgel. Kantaten kan ju också vara skriven för någon bestämd contra-alt från mästarens egen tid. Man skulle visserligen kunna tänka sig en transponering till ett högre läge, men Gambatonen skulle bli lidande därpå och därmed också verkets skönhet.

J. H.

För orgel.

T. h. Aagard: 26 Præludier til Guds-tjenesten for Orgel uden Pedal eller Harmonium. W. Hansen n:o 3287.

Dessa preludier vittna om tonsättarens förtrogenhet med äldre kyrkomusik och äro, ehuru »kontrapunktiska», enkla och klara. Vid våra svenska gudstjänster skulle de kanske lämpa sig bäst som postludier; några av dem skulle med fördel kunna användas som interludier vid nattvardsgång.

A. R.

Koralförspel av Daniel Olson och A. G. Joelsson. Sv. Kyrkans Diakonistyrelses bokförlag. Kr. 2:75.

Detta häfte torde kunna påräkna en vidsträckt spridning och användning. Daniel Olson har ju genom sina preludier, införda i de av Arkestiftets Organistförening utgivna preludie-häftena, redan hunnit bli känd och erkänd som en framstående tonsättare på detta område. Samma vederhäftighet och respekt för uppgiften, som präglar hans tidigare offentliggjorda preludier, komma i lika hög grad till synes i det nu utkomna häftet. Dessa goda egenskaper känneteckna f. ö. även Joelssons preludier. Häftet rekommenderas varmt till studium och användning vid gudstjänstspelet.

A. R.

För piano.

Svensk klassisk musik. Häfte 1, 2—3, 4 o. 5. Kineta-förlaget, Stockholm.

Hr Knut Brodin, som letat fram denna värdefulla svenska pianomusik från 1700-talet, och Kineta-förlaget, som utgivit densamma, äro värda allt erkännande för denna betydelsefulla insats. För hemmet, för pianoläraren, för den musikhistoriskt intresserade och för den konserterande pianisten finns det åtskilligt att hämta ur dessa häften. Det första av dem innehåller ett choralförspel (»Jesus är mitt liv och hälsa») av Ferdinand Zellbell d. ä. samt »Aria con variazioni» av Zellbell d. y. Dubbelhäftet 2—3 innehåller Johan Wikmanssons Sonat n:r 2, h-moll, I 4:e häftet återfinnas »Giga» av Georg Johan Londicer och 3 små kompositioner av dennes son Ernst Johan Londicer samt i 5:e häftet »Sonata per il cembalo» av Johan Agrell. Om kompositörerna (av vilka flera voro organister i Stockholm) lämnas några sparsamma upplysningar; dessa borde nog ha kompletterats med några uppgifter, t. ex. om var manuskripten funnits, jämte ett och annat om själva tonsättningarna. Av dessa torde väl E. J. Londicers 3 små stycken samt Zellbells choralförspel vara skrivna för orgel. Londicers »Tempo giusto» och »Adagio» skulle med fördel kunna användas till postludier och »Allegro moderato» borde nog kunna ersätta en eller annan »marsch» vid kyrkbröllop. Zellbells choralförspel är enligt vår tids uppfattning alltför pianomässigt för att användas till preludium. Största intresset tilldrager sig givetvis Wikmanssons h-moll-sonat, vilken ingen pianist borde underlåta att stifta bekantskap med. Även de övriga klavér-kompositionerna (av olika svårighetsgrader) äro av stort intresse, varför man vill hoppas, att häftena skola få den spridning, som de förtjäna, och att mera gammal-svensk pianomusik måtte räddas från oförtjänt glömska.

A. R—k.

Kyrkokonst.

Conrad Gröber, Kirche und Künstler. Freiburg im Br. 1932. M. 2: 80.

Ärkebiskop Gröber i Freiburg im Breisgau har i en nyss utgiven bok sökt klarlägga det ömtåliga förhållandet mellan kyrkan och konstnärer sett från katolsk synvinkel. Varmhjärtad och vidsynt konstvän som han är, har han här framställt många tänkvärda synpunkter, som äro värda att uppmärksammas även av protestantiskt kyrkofolk. Hans utgångspunkt är naturligtvis modern kyrklig konst, och han undersöker, hur denna skall vara beskaffad för att fylla de kyrkliga kraven. Han visar hur kyrkan redan från människans födelse inför henne i en värld, där konsten präglade både gudstjänstens form, byggnaden och det dagliga livet. Den konst, som fordras, skall utgöra en symbol och vara ett förkroppsligande av tankar, stämningar och känslor, vilka uttrycka Guds herravälde. Konstverket skall vara ett offer och en lovsång till Gud. Enkelhet och klarhet måste utmärka densamma; dess språk skall vara universellt; det får varken vara en monolog eller en dialog utan lättförståeligt för alla, alltså katolskt i egentlig mening. Det måste vidare äga en djup känsla för att kunna röra åskådaren och höja honom. I sin anpassning för kyrkan bör det vidare äga samband med traditionen; först på detta sätt får det en folklig prägel och blir i bästa mening objektivt. Men ett organiskt samband med nutiden får icke saknas. Först med sådana egenskaper fyller konsten sin uppgift i kyrkans tjänst och blir, som Gröber säger, ett nådemedel.

Bengt Cnattingius.

Axel L. Romdahl, Linköpings domkyrka 1232—1498. Göteborg 1932. Kr. 35:—

Ett trettioårigt forskningsarbete har bragts till avslutning i och med prof. Romdahls till 700-årsjubileet utkomna verk om Linköpings domkyrka. Det är ingen vanlig

konstvetenskaplig undersökning, som här framlägges; den bär i eminent grad en litterär prägel och utgör en fängslande berättelse om kyrklig konstverksamhet under tre sekler. Ty generation efter generation har här byggt, sirat och prytt. I planer och dekorativ utstyrsel uttryckes varje stil och smakriktning, som behärskat vår svenska medeltid. Byggnadens på det hela taget av hårdhänta restaureringar så lyckligt skonade murar tala därför ett språk, som i Romdahls levande tolkning måste betecknas som underbart gripande. Det är just intrycket av något ständigt levande, ständigt växande, som författaren med stundom nästan dramatisk berättarkraft lyckats fånga. Den, som exempelvis läser skildringen av uppbyggandet av de båda västra travéerna, där stenhuggarmärkena ge så ytterst noggranna anvisningar om arbetets gradvisa utförande och t. o. m. steg för steg om vilka namnlösa arbetare, som varit verksamma, kan inte undgå att känna sig gripen av beundran för den geniala skarpsinnighet och kombinationsförmåga, som här löst problem efter problem.

Uttrycket tillåter tyvärr icke en närmare skildring av byggnadshistorien enligt Romdahls framställning, som uteslutande tagit fasta på kyrkobyggnadens historia. Sålunda saknas i föreliggande verk alla uppgifter om inventarier o. a. kult-föremål. Det intressanta uppslag, som givits redan av doc. G. Lindberg (*Die schwedischen Missalien des Mittelalters* s. 405 f.) och C. A. Moberg (*über die schwedischen Sequenzen* s. 86, 89 f.), att söka draga paralleller mellan den liturgiska traditionen och stilväxlingarna i byggnaden särskilt då det gäller utändska influenser, hade måhända kunnat fruktbart utnyttjas. Utan att rubba undersökningens resultat hade detta tvärtom stött densamma och givit en märklig relief särskilt åt de tyska

och engelska strömningarna, som spåras i plangivning och dekoration.

I ett fall hade enligt anmälares mening en antydning av vissa kultiska omständigheter varit av en betydelse. Det gäller biskop Knut Bossons märkliga instiftande av själakapellet 1410, som gav uttryck både för en inre fördjupning hos biskopen själv och för nya drag i tidens fromhetsliv. Allt detta är förträffligt klarlagt av Brilioth i *Svensk kyrka, kungadöme och påvemakt* (Upsala univ. årsskrift 1925 s. 325 f.). Själakapellet mottog gåvor och donationer i sådan utsträckning, att en nybyggnad av kyrkans korperti blev möjlig. Efter Gustav Vasas reduktion lydde under prebenda animarum inte mindre än 137 landbor, alltså omkr. en $\frac{1}{4}$ av domkyrkans gods; den ansågs då så stor, att av densamma bildades inte mindre än 14 rättardömen. Det torde kunna anses som ganska säkert, att biskop Knut varit den drivande kraften i korbbygget, och detta säkerligen icke på grund av det äventyrliga i företaget, vilket skulle ha stämt överens med hans natur, som Romdahl säger (sid. 134), utan av skäl som nys antytts och vilka påvisats av Brilioth.

Romdahls byggnadshistoriska framställning inledes med en redogörelse av riksantikvarien Sigurd Curman för 1100-talskyrkan, vars grund framgrävts under kyrkans golv. Denna skildring är rik på intressanta synpunkter, betydelsefulla icke minst ur speciellt kyrkohistorisk synpunkt. Den redan av Erik Lundberg framkastade hypotesen om Vreta äldsta kyrkas prioritet som stiftskyrka synes emellertid för anmälares ej fullt kronologiskt hållbar.

Verket om Linköpings domkyrka är som redan antytts icke blott en vetenskaplig undersökning av ett betydelsefullt konstmoment. Byggnadshistorien avspeglar inte bara stiftets utan även rikets historia från Inge d. ä. till Sturarnas tid.

Bengt Cnattingius.

Nya orglar.

Från E. A. Setterquist & Son, Örebro:

I Staffans församling i Gävle.

Disposition:

1:sta manualen: Principal 16', Principal 8', Gamba 8', Dubbelflöjt 8', Borduna 8', Octava 4', Flöjt 4', Mixtur 4 chor, Octava 2', Trumpet 8'.

2:dra manualen: Borduna 16', Principal 8', Fugara 8', Flute harmonique 8', Qvintadena 8', Rörflöjt 4', Cornet 4 chor, Qvinta 3', Flageolet 2', Cor anglais 16', Corno 8', Clairon 4'.

3:dje manualen: Gedackt 16', Vox Retusa 8', Salicional 8', Violin 8', Aeolin 8', Voix céleste 8', Ekogedackt 8', Flute octavante 4', Salicet 4', Sesquialtera 2 chor, Waldflöjt 2', Kopffregal 8', Oboe 8'.

Pedalen: Kontrabas 16', Subbas 16', Ekobas 16' (transm. från Gedackt 16'), Borduna 8' (transm. från Ekogedackt 8'), Violoncell 8', Octava 4', Basun 16', Trumpet 8'.

Orgeln avsynades av professor O. Ohlson, Stockholm.

Från Herman Nordfors & C:o, Lidköping:

I St. Kils kyrka, Karlstads stift.

Disposition:

1:sta manualen: 1) Borduna 16', 2) Principal 8', 3) Flöjt-harmonic 8', 4) Gamba 8', 5) Dolce 8', 6) Oktava 4', 7) Qvinta 3', 8) Trumpet 8'.

2:dra manualen: 9) Lieb. Gedakt 16', 10) Basethorn 8', 11) Salicional 8', 12) Hällflöjt 8', 13) Voix-céleste 8', 14) Flauto-amabile 4', 15) Valtflöjt 2', 16) Sesquialtera 2 kor, 17) Oboe 8'.

Pedal: 18) Ekobas 16', 19) Subbas 16', 20) Violoncell 8', 21) Rörflöjt 8'.

Koppel: 1) Unisonskoppel, 2) Pedalkoppel 1', 3) Pedalkoppel 11, 4) Oktavkoppel 4' 1:sta man., 5) Oktavkoppel 16' 11-1, 6) Oktavkoppel 16' 2:dra man., 7) Automatisk-pedalomväxling, Två fria och fyra fasta kombinationer, Tutti, Forte, M. Forte, Piano, Utlösare.

Orgeln avsynades av musikdirektör O. Nordlund, Karlstad.

Meddelanden.

Val. Till innehavare av förenade tjänster ha utsetts i Fägre, Skb., Hugo Anemo, Timmele, i Hägerstad, Östg., Birger Fall, därstädes, i Bjärka, Skb., Carl Adolffson, S:t Sigfrid, i Fröjeslunda, Upps., Gunvor Berglund, i Vittaryd Kron., Dagmar Vidner, Bärga, i Öregrund, E. Edström, Rogsta, i Offerdal, Jämtl., E. Henningson, Skåne, och i Fredsberg, Skaraborgs län, Albert Larsson, Södra Vi.

Musikkonservatoriet. Följande elever hava under den sist förflutna perioden avlagt högre organistexamen: Gunnar Bruhn, Thorsten Hägg och Runde Eng. P. A. Bergs jetong för organistelever har tilldelats Thorsten Hägg.

Zacheus arboris. I den för de finska gymnasierna avsedda sångsamlingen *Piae cantiones*, som trycktes i Greifswald 1582, förekommer under avdelningen »Historicae cantiones» den älskliga berättelsen om Zacheus gästabad med tvåstämmig sats,

som meddelas i detta nummer. Norlind anser den vara av tyskt ursprung. För den svenska översättningen står red. i tacksamhetsskuld till fröken E. Nyrin.

För gemensam bön och sång. Vid den sammankomst för gemensam bön och sång enligt Evangelisk Tidegård, som hölls i Lund i december efter inbjudan av K. S. V. och Collegium Cantorum, Lund, inbjödos de närvarande till en ny dag förlagd till Malmö. Denna har nu fastställts till onsdagen den 1 februari. Samlingen sker i Malmö St. Petri kl. 10 f. m. till Laudes med Te Deum. Därefter samövas i St. Petri församlingens Comptorium, Te Deum, den kortare frygiska litanian och liturgisk andakt för konfirmander. Föredrag kommer att hållas av kontraktsprosten A. Lysander. Dagen avslutas med Comptorium. Anmälan göres till pastor Einar Wickström, Mäster Henriksgatan 6, Malmö.

För aftonsången:

Psalmer: 537: 1—4. 57: 1—3. 46: 8.

MIDFASTSÖNDAGEN.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 146: 1—4. 146: 6—9. Psalt. 104: 27—30. Jes. 55: 1—5.

För högmässan:

Psalmer: 205: 1, 2. 77: 4—6. 146: 5—8. 85: 4—6. (153: 9—12.) [94. 154.] 91: 7. (156: 2.) Allmän kyrkobön: kortare litanian med kollektalternativ 1. Postludium: Fr. Bach: Wir danken dir, Herr Jesu Christ. (Ch. a. M.)

För aftonsången:

Psalmer: 190: 1—3. 466: 4—8. 518: 6.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 27. Sv. psb. 24: 3, 4. 24: 5. Psalt. 103: 15—22. 2 Kor. 10: 1—18.
Tisd. 28. Sv. psb. 80: 1. 80: 10. Psalt. 34: 2—9. 2 Kor. 11: 1—33.
Onsd. 29. Sv. psb. 75: 1. 75: 18. Psalt. 25: 4—14. 2 Kor. 12: 1—21.
Torsd. 30. Sv. psb. 93: 1. 93: 3—4. Psalt. 23. 2 Kor. 13: 1—13.
Fred. 31. Sv. ps. 89: 1—2. 89: 3—4. Psalt. 55: 2, 5—9, 23. Rom. 1: 1—17.
Lörd. 1 april. Sv. psb. 76: 1. 76: 7—8. Psalt. 92: 2—8, 13—16. Rom. 1: 18—32.

För veckans passionspredikan:

Text: 4:e akten 1:a—2:a st. Psalmer: 76: 1—3. 88: 2. 77: 4—6.

FEMTE SÖNDAGEN I FASTAN.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 76: 1—4. 76: 8. Psalt. 42: 8—12. Jes. 50: 4—10.

För högmässan:

Psalmer: 518: 1. 76: 1—4. 75: 4. 86: 1—5. (230: 4—6.) (94. 154.) 467: 13. Allmän kyrkobön: Kortare litanian med kollektalternativ 3. Postludium: Kuhnau: Ach Herr mich armer Sünder. (Ch. a. M.)

För aftonsången:

Psalmer: 96: 1—4. 77: 4—6. 479: 3—4.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 3. Sv. psb. 518: 1. 518: 9. Psalt. 108: 2—7. Rom. 2: 1—29.
Tisd. 4. Sv. psb. 85: 1. 85: 5. Psalt. 116: 1—9. Rom. 3: 1—31.
Onsd. 5. Sv. psb. 75: 4. 75: 16—17. Psalt. 141: 1—4. Rom. 4: 1—25.

Torsd. 6. Sv. psb. 88: 1. 88: 2. Psalt. 138. Rom. 5: 1—21.

Fred. 7. Sv. psb. 86: 1—2. 86: 3—4. Psalt. 77: 2—15. Rom. 6: 1—23.

Lörd. 8. Sv. psb. 80: 2. 80: 5, 6. Psalt. 100. Rom. 7: 1—25.

För veckans passionspredikan:

Text: 4:e akten 3:e och 4:e st. Psalmer: 89: 1—4. 94. 520: 1—4.

PALMSÖNDAGEN.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 150: 1—4. 150: 5, 6. Psalt. 86: 1—7. Jes. 25: 6—8.

För högmässan:

Psalmer: 93: 1. 80: 1—4. 518: 6. 150. (94. 154.) 96: 1, 2. Allmän kyrkobön: Längre eller kortare litanian med kollektalternativ 4. Postludium: H. o. W. n:r 9.

För aftonsången:

Psalmer: 80: 1—3. 157: 11—14. 150: 6.

För stilla veckans dagliga andakter:

Månd. 10. Morgonbönen: Sv. ps. 518: 6. 518: 7. Psalt. 40: 6—12. Rom. 8: 1—17. Aftonbönen: Sv. psb. 86: 1—2. 86: 4—5. Jes. 52: 13—53: 1.
Tisd. 11. Morgonbönen: Sv. psb. 89: 1—2. 89: 3—4. Psalt. 22: 2—12. Rom. 8: 18—39. Aftonbönen: Sv. psb. 77: 1. 77: 5—6. Jes. 53: 2—5.
Onsd. 12. Morgonbönen: Sv. psb. 520: 3. 520: 4. Psalt. 69: 10—18. Rom. 9: 1—18. Aftonbönen: Sv. psb. 71: 1. 71: 6. Jes. 53: 6—9.
Torsd. 13. Morgonbönen: Sv. psb. 518: 4. 518: 5. Psalt. 22: 24—32. Rom. 9: 19—33. Aftonbönen: Sv. psb. 81: 1. 81: 3—4. Jes. 53: 10—12.

LANGFREDAGEN.

(Violett eller svart skrud.)

För ottesången:

Textförslag: 2 Kor. 5: 19—21. 1 Joh. 2: 1, 2. Psalmer: 519: 1—3. 99: 1, 2.

För högmässan:

Psalmer: 75: 3, 4. 92. 88: 2. (94.) 89: 1—4. 520: 4. Allmän kyrkobön: Längre litanian med kollektalternativ n:r 2. Postludium: H. o. W. n:r 9.

För aftonsången:

Psalmer: 101: 1—3. 98: 10—12. 70: 12, 13.

För påskaftonens morgonbön:

Sv. psb. 101: 1. 101: 3. Psalt. 16. Rom. 10: 1—21.

Botdagen

Land, hör Herrens ord —: 25
 Herre, hör min röst —: 20
 Fördenskull, Jesu, led du mig —: 20
 Herre, gå ej till doms —: 25

Långfredagen

O Jesu, du Guds rena lamm —: 25

Påskdagen

O påskafröjd, o segerbud ... —: 20

Motetter komponerade av John Morén

Rekvirera provexemplar genom närmaste bok- eller musikhandel
 eller direkt från

NORDISKA MUSIKFÖRLAGET

Regeringsgatan 85 — Stockholm

En 50-tal Hymner

för

Kyndelsmässo-, Fastlags- och Påsktiden

Musiken av:

J. Arcadelt
 J. S. Bach
 H. Bedinger
 Oscar Blom
 J. Blomquist
 C. Bohlin
 A. Bruckner
 S. Calvisius
 J. Crüger
 M. Franck
 Ch. Gounod
 Ch. Graun

H. K. Hassler
 H. Isaac
 J. Jeep
 Fr. Kiel
 B. Klein
 O. Lassus
 Thomas Laub
 J. Lindegren
 J. Morén
 Otto Olsson
 Palestrina
 M. Praetorius

F. Roselli
 C. Saint Saëns
 F. Schubert
 C. Stein
 Kurt Thomas
 J. C. Weber
 Ivar Widéen
 A. Wideman
 David Wikander
 M. Vulpus
 J. Zahn

Finnas till priserna 7 och 10 öre st.

Fullständig förteckning gratis på begäran.

Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag

LEDIGFÖRKLARADE KYRKOMUSIKERTJÄNSTER

A. Enbart kyrkliga tjänster.

Organist- och kantorstjänsten i Enskede sökes senast 18 januari. Lön 2,500 kr. + dyrtidstillägg. (Se annons sid. II.)

Organist-, kantors- och klockarebefattningen i Mariestad sökes senast 18 febr. Lön 3,000 kr. + 2 ålderstillägg å 300 kr. (Se annons sid. VII.)

B. Förenade med folkskolläraretjänster.

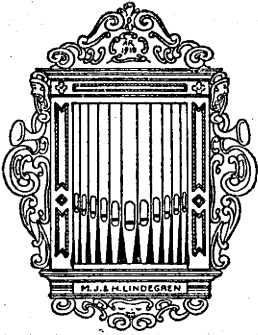
I Tostared (adr. Björketorp, Alvsborgs län) sökes senast 30 januari. Skolform B2. Lön 400 kr.

I Barkeryd (adr. Ang, Jönköpings län) sökes sen. 28 jan. Skolform B2. Lön 700 kr.

I Markim Orkesta (adr. Lindholmen, Stockholms län) sökes senast 3 februari.

I Holmestad (adr. Götene, Skaraborgs län) sökes senast 9 februari. Skolform B1. Lön 700 kr.

I Blackstad (adr. Blackstad, Kalmar län) sökes senast 12 februari.

H. Lindegren, Orgelfabrik

2:dra Långgatan 39, GÖTEBORG
TELEFONER: Bostad och Kontor 426 38, Fabriken 493 38

Tillverkning av piporglar med precis tonangivning och en enastående hållbarhet. Intonationen utföres efter såväl äldre som nyare metoder.

Verkligt kvalitetsarbete till moderat pris
Över 25 års praktik

Herman Nordfors & Co. PIPORGELFABRIK LIDKÖPING

Tel. Kontoret 145. Tel. Bostaden 592.

Tillverkar piporglar efter nyaste konstruktioner. Moderniseringar, insättning av elektrisk bälgdrift och stämningar utföras omsorgsfullt. Finaste intyg från framstående musici. Dispositions- och kostnadsförslag på begäran omgående gratis.

Organist-, kantors- och klockarebefattningen i Mariestad

kungöres till ansökan ledig hos kyrkorådet i Mariestad 42 dagar efter första kungörandet i Post- och Inrikes Tidningar. Lönen är 3,000 kr. pr år med 2 ålderstilllägg å 300 kr. efter 5 och 10 års tjänstgöring på platsen. Befattningshavaren är skyldig att avgå vid 65 års ålder efter väl vitsordad tjänstgöring ävensom att ingå i stadens pensionskassa under samma villkor som stadens övriga befattningshavare. Befattningshavaren är skyldig att följa av Domkapitlet fastställt tjänstgöringsreglemente.

Mariestad den 4 januari 1933.

Karl E. Karlsson.
Kyrkoherde.

Koralförspel

av

Daniel Olson o. A. G. Joëlsson

Kr. 2: 25

SVENSKA KYRKANS
DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

För ORGANIST- EXAMEN förbereda:

Skara

Ivar Widéen
Domkyrko-organist
SKARA

Kalmar

David Becker

Domkyrko-organist
Odengatan 1. Telefon 16 00.

Växiö

Elof Larsén
Domkyrko-organist

Växiö

Hälsingborg.

J. ASSARSSON
Organistkola

Närmare genom prospekt.
HÄLSINGBORG, S. Storgatan 19 — Tel. 29 60

Stockholm

SVEN LIZELL
Kantor i Storkyrkan
Direktör för Rich. Anderssons Musikskola
Sibyllegatan 65 Telefon 761 77

Luleå

Undertecknad lämnar undervisning i harmonilära och praktisk modulation pr korrespondens. Uppgifter till självstudium för blivande elever lämnas kostnadsfritt. Privat organistkurs anordnas und. sommaren.
G. Harlin,
Tel. 12 70. Domkyrkoorganist.

ÅKERMAN & LUNDS NYA ORGELFABRIKS AKTIEBOLAG

KUNGL. HOVLEVERANTÖR.

Tel. 26

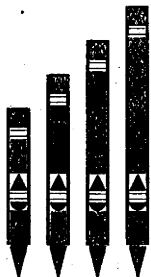
SUNDBYBERG

Tel. 26

Tillverkning av Piporglar
för kyrkor, kapell och konsertsalar.

Om- och tillbyggnader,
reparationer, omstämningar och ren-
göringar av gamla orgelverk, samt
inmontering av elektriska blåsverk
utföras.

*Uteslutande svenskt material och
arbete.*

Nyström ELEKTRISKA PEDALORGLAR

Främst på den svenska marknaden.
För varje lokal där piporgel ej kan
anskaffas är NYSTRÖMS ELEKTRISKA
PEDALORGLAR det rätta instrumentet.

Den äger en fyllighet och lyftning i
tonen, som närmar sig en piporgels.

Rekommenderas av bl. a. Professor
Otto Olsson samt Musikdirektörerna
Ivar Widéen och Otto Nordlund.

Begär offert.

A.-B. J. P. NYSTRÖMS ORGEL- & PIANOFABRIK

KUNGL. HOVLEVERANTÖR

KARLSTAD

GRUNDAD 1865

Vi rekommendera våra tillverkningar av FLYGLAR och PIANINON, SKOL-,
KAPELL- och KAMMARORGLAR